

Arnaut Osmani dhe Hyso Radoica

Janë mbledhë tridhetë kapidana,
Kanë fillue pijen e po pijnë,
Venë të kuqe e raki të bardhë;
Vena e kuqe në faqe u ka dalë
5 E rakija n'kuvend i ka qitë.
Po flasin tridhetë kapidanat,
E prozhmojnë Hyso Radoicën:
- Zoti të vraftë, Hyso Radoica,
Me u martue, Hyso, pse s'martohesh,
10 Se mocët ty të gjithë janë martue
E ti ala nusen s'e ke marrë.
A të dhimben paret me i la?
A të dhimbet darzma m'e ba?
Atherë foli Hyso Radoica,
15 - Qi as s'më dhimben paret me i la,
Po nuk due çfardo nusje me marrë,
Edhe kndej Jutbinës nuse nuk marr;
Ndo i marr nusen Arnaut Osmanit,
Ndo me tybe martesën e baj.
20 Atherë folen tridhetë kapidana:
- Zoti të vraftë, Hyso Radoica,
Se fjalë të madhe ke folë,
Se barrë të madhe vetit i ke vu,
Se para tejet të tanë na jem mundue
25 E në Jutbinë s'kemi mujtë m'u martue.
Hajde, nusen po e xamë se e merr.
Kurrnji ditë djalit s'mund t'ja mbajsh,
Se njizetekatër vjeç djali asht
E tash tri herë në bejleg ka dalë,
30 Bejlegxhitë tash tri herë i pret
E tridhetë vjeç, ti Hyso, je ba,
Kurrnjiherë në bejleg s'ke dalë.
Atherë foli Hyso Radoica:
- Po më ndigjoni, tridhetë kapidana!
35 Tash â dimën, prendvera po vjen
E të mbushet mali me gjeth
E të mbushet fusha me bar e lule
E në livad vraçin ta lshoj,
Disa dit në livad due m'e lanë,
40 Ditë prej ditve të çohem e ta xa
E ta shiloj vraçin e ta shtërngo
E në shpinë vraçit due me i hypë,
Due me ra fill në Jutbinë;
Po ju api besën e zotit,
45 "Ndo i marr nusen Arnaut Osmanit,
Ndo në Jutbinë kryet due me lanë."

Prej kuvendit atherë janë çue.
Po shkon dimni, prendvera po vjen
E u mbush mali me gjeth
50 E u mbush fusha me bar e me lule.
Atherë ç'ban Hyso Radoica?
Në livad vraçin po e lshon,
Disa dit në livad e ka lanë.
Nji ditë prej ditve â çue e e ka xanë.
55 E shiloi vraçin e e shtërngoi
E në shpinë vraçit i ka hypë,
E ka marrë bjeshkën përpjetë,
Trupon bjeshkët e mbrapa po i len
E ka dalë në fushë të Jutbinës
60 E për t'gjatë fushën po e trupon,
E, vojtë tu çezmja e Jutbinës,
Tridhetë çika tu çezmja na i gjet.
- Mirë se u gjej, mori tridhetë çika!
- Mirë se vjen, more djalë jabanxhi!
65 - Amanet, çika, po u pves,
Ku e ka kullën Arnaut Osmani?
Se probatin djalin e kam
E kah dit në ket dhe nuk jam kenë:
Kulla risht-o shum kenkan punue,
70 Probatinit kullën ja kam harrue!
Atherë i kallxojnë tridhetë, more, çikat:
- Fort kollaj kullën me e njoftë:
Njajo qi asht në buzë të lumit
E gjithë rreth baçen e ka,
75 Kqyr, sa bukur baçja i â lulue.
Amanet, çika, po u pves:
- Cila â nusja e Arnaut Osmanit,
Se kam marak nusen me ja njoftë!
Tridhetë çikat djalit po i kallxojnë:
80 Fort kollaj nusen me e njoftë:
- Nja qi â ma e mira ktu ndër ne
Edhe kurnjiherë me gojë nuk po flet,
As s'i çon sytë me kqyrë.
Njatherë foli Hyso Radoica:
85 - Ku je, ti, nusja e probatinit?
Sa me turr rrugën e kam marrë,
Prej rrugës rreshk më ka hipë,
Me m'dhanë uj, nuse, me pi!
Nuk do nusja uj me i dhanë.
90 Tridhetë çikat nuses po i bërtasin:
- Ore nuse, zoti të vraftë,
Se ky asht nji djalë jabanxhi,
Na ktij djalit uj mos me i dhanë,
Të tanë Jutbinën po e korisim,
95 Atherë nusja çikat po i ndigjon,

'I mashtrapë me uj e ka mbushë,
 E shtrin dorën, ujin me ja dhanë.
 Atherë ç'bani Hyso Radoica?
 Mbas grushtit dorën po ja qet
 100 E përpjetë prej vedit po e ngreh,
 Vithe vraçit mbas vedit po e ven,
 Me një rryp për vedit po e shtërngon.
 Ka marrë brimën nusja, po bërtet;
 Tridhetë çika poteren e qesin.
 105 T'tanë Jutbina në poterë â lshue.
 Kur ka ndie Arnaut Osmani,
 Pa kalë diku ki' qillue
 Edhe në kambë në poterë â lshue,
 E ka marrë bjeshkën përpjetë
 110 E ka dalë më një majë në bjeshkë,
 Vend ka xanë, â ulë me ndejë,
 E ka xjerrë at sercili turbinë
 E për sy mirë e ka ujdisë,
 E ma kqyrë rrugën e Krajlisë,
 115 E kurrkund Hysin nuk e shef.
 Shum marak djali â ba,
 Qi s'mujti Hysin për me e xanë.
 Sa me turr bjeshkën qi e ki' pa' marrë,
 I i'te çue një gulshim i randë,
 120 Për gojë gjaku ishte çpi
 E t'tanë e lau dushkun me gjak
 E na muer një dushk të gjanë
 E me gjak dushkun e ka shkrue
 Edhe në gjuj djali ka ra.
 125 Duva të madhe zotit i ka ba:
 - Çoje, zot, një erë e një pshtjellsë
 E ta çojë ket dushk përpjetë.
 Në divane krajlit t'i bijë
 E ta marrë krajli e ta këndojë
 130 E për mejdan Hyson do t'ma çojë.
 E çon zoti një erë e një pshtjellsë,
 E çon at dushk përpjetë
 E në divanhane krajlit i bjen.
 Ndejë në karrigë krajli ishte kenë.
 135 E pa at dushk shkrue me gjak
 E prej serit në dorë e ka marrë;
 E ka marrë dushkun e e këndon,
 Shum shndet Arnauti po m'i çon:
 - Ti qi je krajli në Krajli,
 140 Me ma thirrë at Hyso Radoicën,
 Se mue nusen sot ma ka vjedhë
 E jam tuj pritë për n'mejdan në bjeshkë.
 Krajli Hyson çoi e e thirri
 Edhe t'madhe Hysit i briti:

- 145 - Zoti të vraftë, Hyso Radoica,
Se t'kam kallxue, se nusen si me e marrë.
Kurrnji ditë djalit s'mund t'i mbajsh,
Se ti nusen sot ja ke vjedhë
E â tuj t'pritë për n'mejdan në bjeshkë.
- 150 Atherë ç'bani Hyso Radoica?
'I letër shpejt e ka shkruë,
Njaj shkja në dorë ja ka dhanë
E po ja çon Arnaut Osmanit.
Kur ka dalë shkja në bjeshkë,
- 155 Po ma shef ky Arnaut Osmanin
Edhe shkaut atherë i bërtet:
- Çka kërkon, ti shkja, ktu në bjeshkë?
- Un kërkoh Arnaut Osmanin,
Kam një letër djalit me ja dhanë.
- 160 - Hajde, thotë, se un po jam.
Edhe letrën shkaut ja ka marrë.
Ka marrë letrën e po e këndon,
Shum selam n'at letër po i çon:
- Ti qi je Arnaut Osmani,
- 165 Je tuj m'pritë për mejdan në bjeshkë;
Por për mejdan sot gadi nuk jam
E me pritë për deri ditën e dielle.
Ditën e dielle në mejdan kam me ardhë.
Me gjithë nuse në bjeshkë kam me dalë,
- 170 Njeni shoin qi të presin,
Ai tjetri nusen ka me e marrë
E për nuse marak mos u ban!
Besën e zotit në lëtrë po ja çon,
Qi n'vend t'motrës nusen ta due.
- 175 Shum në qef djali â ba
Edhe vetë me vedi paska thanë,
Qi"njitesh nusen ktu me e pasë,
Hiç ma n'qef nuk jam."
Dorën n'xhep e shtjen,
- 180 Nji bakshish shkaut po ja ep.
Dredhet djali, në Jutbinë po bjen,
Vijnë e e shofin shokë, miq e jarana
E për nuse kryet ja shndoshin
E ket punë kurrkuj s'ja kallxon.
- 185 Kur erdh dita e dielle,
Tanë kujdes heret nadjë â çue,
Veshë e mbathë armët i ka njeshë,
E shiloi gjogun e e lidhi në dyrek
E në kullë djali ka hipë,
- 190 Odë për odë kullën e shetitë
E me kullë mirë â hallashtisë
E për mbrapa derën e ka mshilë:
- Hallall kjoshi, kullat e mija!

E në shpinë gjogut i ka hipë,
 195 Nalt në bjeshkë me gjogun ka dalë.
 Kur ka dalë n'maje të bjeshkës,
 Aty n'livade kurrkand s'ka gjetë,
 Ka xanë vend, gjogut i â ulë,
 Ka marrë turbinë e po kqyrë.
 200 Kur e shef at Hyso Radoicën,
 I ki' hipë vraçit në shpinë,
 E ki' vu nusen n'atkinë,
 Nja 'i copë larg nuses po i rri.
 Vetë me vedi djali po kuvendë,
 205 Qi''kenka trim shkau e besnik,
 Se me kenë ndoi cub o ndoi magjyp,
 Mbasi vjen në mejdan me m'dalë,
 M'inadi tem nuses ngjat i rri,
 Por kenka trim e besnik."

210 Pak ndej, shum nuk vonoi,
 Ja mrrini Hyso Radoica.
 - Mirë se t'gjej, o Arnaut Osmani!
 - Mirë se vjen, ti Hyso Radoica!
 Ulu vraçit, Hyso Radoica,
 215 Se mërzitshëm ke ardhë.
 Atherë foli Hyso Radoica:
 - Nuk kam ardhë me ty me ndejë,
 Por çou, djalë, në mejdan me m'dalë
 Edhe burrë sot me sy ke me pa,
 220 Sot ta njofish Hyso Radoicën!
 Atherë briti Arnaut Osmani:
 - Deshta pak me t'lanë me pushue,
 Pse kur të vijë puna për mejdan,
 Djalë me sy sot ke me pa
 225 E sot ta njofsh Arnaut Osmanin.
 A çue gjogut e i ka hipë.
 Me mizdrakë kanë nisë e luftojnë
 E batall mizdrakët i kanë ba
 E të dy shpatat i kanë xjerrë,
 230 Me shpata kanë nisë e po priten,
 Të tanë janë pre e në gjak janë mblue
 E batall shpatat i kanë ba
 E prej atllarvet në tokë janë ulë,
 Gjyks për gjyks trimat janë kapë
 235 E shum livadit janë sjellë,
 Bytyn lavër livadin e banë
 Me çizme trimat tuj rmue;
 Por gjaku të dy trimat i ka mblue,
 Gjaku sytë të dyve jau ki' xanë,
 240 Por ma fort Hyso Radoicën.
 Të dy sytë gjaku ja ki' xanë
 E hiç me sy s'mundet me pa.

Atherë foli Hyso Radoica:
 - Pa ndigjo, Arnaut Osmani:
 245 Të dy sytë gjaku m'i ka xanë,
 Hiç me sy s'mundem me pa,
 Po shoqishoin me kuvend po e lshojmë
 Edhe nusja uj do të na bijnë
 E faqesh të dy po lahena,
 250 Njikta gjak syve ta hjekim
 E në mejdan prap po çohena.
 Shoqishoin atherë e kanë lshue,
 Nusja uj u ka pru
 Të dy faqesh janë la,
 255 Gjakun syve e kanë hjekë,
 Gju për gju janë ulë e po rrinë,
 Kanë fillue pijen e po pijnë,
 Tuj pi në kuvend kanë ra.
 Foli Hyso Radoica:
 260 - Pash një zot, Arnaut Osmani,
 Due me t'pvetë e me m'kallzue,
 Fisin tand, djalë, kah ma ke
 E kur je nisë në mejdan me m'dalë,
 A m'ke lanë rob në shpi,
 265 A m'ke lanë ndoi shoq në vllazni?
 Atherë foli Arnaut Osmani:
 - Fisin tem, djalë, po ta kallxoj,
 Se prej Zaharës vetë jam,
 Un jam kenë i grues së vejë,
 270 Zenjine nana â kenë,
 Gjysën e shehrit të veten e ka pasë;
 Kur Muji në Zaharë ka ra,
 Luftë të madhe Muji ka ba
 Edhe të tanë shehrin e dogj
 275 E n'oborr të kishës Muji më ka gjetë,
 Në bukuri Muji m'ka lakmue,
 Para vedit në shalë më ka marrë
 E n'Jutbinë Muji më ka çue,
 Më ka rritë e më ka silitë.
 280 Der qi jam ba i zoti i vedit,
 Më ka ble arë e livade
 E kullën Muji ma punoi
 E ket nuse Muji ma ka marrë
 E tanë Jutbina m'ka dashtë e hatrue
 285 E ndër darzma gjithkund më kanë thirrë
 E n'krye t'vendit m'kanë sajdisë:
 Se kur jam nisë n'mejdan me t'dalë,
 Asnji rob n'shpi s'kam lanë,
 Se s'kam lanë rob në shpi,
 290 As s'kam kurrnji shoq në vllazni;
 Por me kullë jam hallashtise

E përmbropa derën e kam mshilë
 E kam ardhë në mejdan me t'dalë,
 Edhe foli atherë Arnaut Osmani:
 295 - Edhe ty, Hyso, po të pyes:
 Fisin tand, ti, kah ma ke
 Edhe kur je nisë në mejdan me m'dalë,
 A ke lanë rob në shpi,
 A ke lanë ndoi shoq në vllazni?
 300 Hysit lott atherë i kanë pshtue.
 - Fisin tem po ta kallxoj,
 Se prej Zaharës vetë po jam,
 Jam kenë i asaj grues së vejë;
 Zenjine nana â kenë,
 305 E gjysën e shehrit të vetin e ka pasë,
 Por Muji në Zaharë kur ra,
 Luftë të madhe Muji bani
 Edhe të tanë shehrin Muji e dogj.
 Vllanë e vogël rob ma muer;
 310 Nana borxh krajlit i hini
 Edhe s'pat paret me ja dhanë,
 Për borxh krajli atherë më ka marrë,
 Më ka rritë, më ka silitë,
 Der qi jam ba i zoti i vedit;
 315 M'i ka falë arë e livade
 Edhe kullën krajli ma punoi;
 Në kuvend me krajla atherë rash
 E m'prozhmuen tridhetë kapidana:
 "Pse rrin, ti Hyso, pa u martue?"
 320 Edhe un be u bana tridhetë kapidanave,
 Qi ktej Jutbinës nuse nuk marr,
 Por, ndo i marr nusen Arnaut Osmanit.
 Ndo n'Jutbinë kryet due me e lanë;
 Se nam për ty pata ndie,
 325 Nam për ty edhe për nusen tande
 E kysmet prej zotit kenka kenë,
 Na sot vlla me u bashkue.
 T'dyve lott u paskan pshtue,
 Shoqishojnë ngrykë e kanë marrë
 330 E hysmet nusja u ban
 E për kunat Hysin po ma don.
 Atherë foli Hyso Radoica:
 - Si t'ja bajmë në Zaharë me ra?
 Duem me shkue, nanën m'e kërkue
 335 E në kjoftë gjallë me veti m'e marre.
 Në pastë dekë, vorrin me ja prekë.
 Ka folë Arnaut Osmani,
 Qi"rishto shehri â punue,
 Un i vogël atherë kam dalë
 340 E kurgja ndër mend s'më bjen."

- Prap po flet Hyso Radoica:
 - Un nandë vjeç atherë jam kenë;
 Sado shehri rishto asht punue,
 Un s'harroj sokakun e kishës,
 345 Po duem me shkue nanën m'e kërkue.
 Atherë trimat n'kambë janë çue,
 U kanë hypë atllarve n'shpinë,
 E kanë vu nusen n'atkinë
 E n'Zaharë të tre kanë ra,
 350 Për të gjatë shehrit po i bijnë,
 E kanë marrë sokakun e kishës.
 Kur kanë vojtë n'qoshe t'nji sokakut,
 Ma kanë gjetë një plakë fukara,
 Atllarët t'dy i kanë ndalë.
 355 - Mirë se të gjejmë, o e ngrata plakë!
 - Mirë se vijni, djelmve u ka thanë.
 - Amanet, o e ngrata plakë,
 Duem me t'pvetë një fjalë me na kallxue:
 A je kenë ndoiherë zenjine?
 360 Të madhe plaka atherë ka fsha:
 - Un jam kenë fort zenjine,
 Gjysën e shehrit temen e kam pasë
 E dy djelm zoti m'i ka falë.
 Kur Muji në Zaharë pat ra,
 365 Luftë të madhe Muji pat ba
 Edhe të tanë shëhrin e dogj;
 Djalin e vogël rob ma muer
 E borxh krajlit i hina,
 Nuk pata paret me ja la,
 370 Djalin e madh për borxh ma pat marrë.
 - Djelmt tu na, nanë, jena.
 Plakës malli atherë i â çue
 Edhe lott përfaqe i kanë pshtue;
 Prej mallit e prej marakut
 375 E ka kapë një gulshim i randë
 Edhe m'at vend ka plasë.
 Kanë marrë djelmt e në dhe e kanë shti
 E me nanën janë hallashtisë
 U kanë hypë atllarve n'shpinë.
 380 Të tre bashkë kanë ra n'Jutbinë.
 T'tanë Jutbinën n'zifafet kanë thirrë.
 Për shyqyr qi vllaznit u bashkuen!

[Sung by Palë Buli of Selca (District of Malësia e Madhe). Published in: *Visaret e Kombit*, vol. II. ed. Bernardin Palaj and Donat Kurti (Tirana 1937), p. 97-107; and *Folklor shqiptar II, Epika legjendare (Cikli i kreshnikëve), Vellimi i parë*. ed. Qemal Haxhihasani (Tirana 1966), p. 133-141.]